

Wdrożenie licencji Creative Commons (CC) w czasopismach wydawanych na UAM

KORZYŚCI Z WDROŻENIA LICENCJI CC:

- zwiększają dostępność publikacji i wskaźników altmetrycznych - czytelnicy mogą rozpowszechniać artykuły np. w naukowych portalach społecznościowych, na blogach, na stronach internetowych itp.
- przyspieszają rozwój nauki - artykuły mogą być indeksowane przez światowe katalogi i bazy danych bez konieczności podpisywania dodatkowych umów,
- autor zyskuje łatwość udostępniania i rozpowszechniania swojego artykułu (np. w repozytoriach),
- to znaki drogowe dla potencjalnych czytelników z całego świata, które określają na jakich zasadach można korzystać z utworów,
- nie naruszają wolności korzystania z dozwolonego użytku i prawa cytatu, wynikających z ustawy o prawie autorskim,
- posiadają wersje angielskojęzyczne,
- działają jako wzory umów licencji niewyłącznych, co oznacza, że nie ma potrzeby użycia formy pisemnej, aby ich udzielić,
- zaprezentowanie nowoczesnego podejścia przez wydawcę/redakcję,¹
- ułatwiają przystąpienie do światowej bazy indeksującej czasopisma otwarte DOAJ - Directory of Open Access Journals (obecnie baza rejestruje ponad 1,2 miliona artykułów udostępnianych na licencjach CC),
- są rekomendowane przez MNiSW, a wprowadzenie w życie *Planu wdrożenia otwartego dostępu do treści naukowych w Polsce* zakłada dofinansowanie dla czasopism publikujących na licencji CC (zwłaszcza dostęp libre).

GLÓWNE ZAŁOŻENIA MODELI WDROŻENIOWYCH

Wszystkie opisane poniżej modele wdrożenia zakładają, że autor będzie udzielał czasopismu indywidualnej licencji niewyłącznej zezwalającej wydawcy na:

- nieodpłatne rozpowszechnienie utworu w pracy zbiorowej (czasopiśmie), wydawanym w postaci drukowanej oraz w postaci elektronicznej w Internecie (w otwartym dostępie);
- udzielanie wszystkim odbiorcom utworu (użytkownikom Internetu, nabywcom egzemplarzy) sublicencji zgodnej z wybranym przez wydawcę wzorcem licencji CC;
- przesyłanie metadanych oraz pełnych tekstów artykułów do baz i katalogów indeksujących czasopismo, w tym również komercyjnych. np. CEJSH, SCOPUS, lex (wydawca musi indywidualnie ustalić, czy dana baza akceptuje utwory

---

¹ Zob.: Dlaczego warto publikować prace naukowe na wolnych licencjach? W: Wolne licencje w nauce. Instrukcja. Halszka Brzóska (i in.). <http://centrumcyfrowe.pl/projekty/biblioteka-otwartej-nauki/wolne-licencje-w-nauce-instrukcja/>

udostępniane niezależnie w otwartym dostępie nieodpłatnie).

- prawo do korzystania z utworów zależnych (np. do publikacji tłumaczenia artykułów).

Wydawca zachowuje prawo do całości czasopisma (prawa wydawcy utworu zbiorowego, prawa do tytułu, układu, formy graficznej, okładki, logo). Licencja CC dotyczy tylko poszczególnych publikacji naukowych.

UMOWA PAPIEROWA LUB ELEKTRONICZNE OŚWIADCZENIE AUTORA

Redakcje czasopism zgodnie z prowadzoną polityką mogą wprowadzić umowę papierową (zał.1) lub elektroniczne oświadczenie autora (zał. 2), które będzie widoczne na stronie czasopism w dziale prawa autorskie.

Skuteczne i ważne w sensie prawnym udostępnienie utworu na (sub)licencji CC nie wymaga podpisania żadnych dokumentów. Wystarczy, że będzie to odpowiednio jasno określone na stronie internetowej czasopisma a dodatkowym zabezpieczeniem może być wymóg akceptowania licencji przez autora w procesie deponowania swojego artykułu.

Podpisanie umowy jest zalecane w celach dowodowych (podpisany papier wciąż stanowi wysoką wartość dowodową). Może to też wynikać z potrzeb niektórych wydawców (np. dlatego, że muszą oni dysponować odpowiednimi dokumentami po to aby rozliczyć się z urzędem skarbowym lub grantodawcą lub do innego rodzaju sprawozdawczości). Nie jest to jednak wymóg warunkujący prawną skuteczność licencji CC.²

Autor obowiązkowo akceptuje licencje elektroniczną tylko w przypadku przesyłania swojego tekstu przez platformę Pressto. W innym przypadku w celu dodatkowego zabezpieczenia autor powinien dodatkowo wyraźnie zaakceptować oświadczenie mailowo (akceptacje mailowe należy archiwizować).

WYKORZYSTANIE W ARTYKULE CUDZYCH UTWORÓW

Jeżeli autor artykułu nie jest przekonany, że może wykorzystywać cudze utwory (np. ilustracje, fotografie, tabele) w ramach cytatu w we własnej publikacji naukowej powinien dostarczyć do redakcji czasopisma zgodę od uprawnionych podmiotów. (zał. 3)

Cytat musi być rozpoznawalny. Cytat musi być wyraźnie oznaczony co do autorstwa i źródła w każdym przypadku, w którym się pojawia. Zamieszczenie cytatu musi być uzasadnione celem – ma służyć wyjaśnianiu lub nauczaniu, krytycznej analizie lub prawom gatunku twórczości. Cytat pełni funkcję pomocniczą – ma służyć uzupełnieniu i wzbogaceniu dzieła, nie może go natomiast zastępować, ani tworzyć jego zasadniczej konstrukcji. Nie jest jednoznacznie określona dopuszczalna wielkość cytatu. Musi on jednak pozostawać w takiej relacji do całości dzieła, aby przy realizowanych przez cytat celach zachowana była pomocnicza rola cytatu.³

---

² K. Siewicz. *Otwarty dostęp do publikacji naukowych, kwestie prawne*. Wydawnictwo UW. 2012: <http://depot.ceon.pl/handle/123456789/335> (tekst publikacji jest dostępny na licencji Creative Commons – Uznanie autorstwa 3.0 Polska)

³ Wikipedia: Warunki korzystania z prawa cytatu: http://pl.wikipedia.org/wiki/Prawo_cytatu

Jeżeli autor utworu, nie wyraził zgody na (sub)licencje CC, (zgodnie z zał. 3) wtedy taki utwór w opublikowanym artykule powinien zostać oznaczony informacją:

korzystanie z tego utworu jest możliwe w ramach przepisów o dozwolonym użytku lub inny swobód wynikających z przepisów prawa lub copyright © [rok] [imię i nazwisko autora] wszystkie prawa zastrzeżone

MODEL I DOSTĘP LIBRE

UZNANIE AUTORTWA-NA TYCH SAMYCH WARUNKACH

Autor:

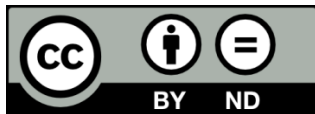
- Zachowuje prawa do dalszego swobodnego rozporządzania utworem (oznaczenie w metadanych artykułu ©Adam Kowalski), **także w celach komercyjnych** – w tym do jego przerabiania. W ewentualnych późniejszych umowach dotyczących utworu powinien jedynie uwzględniać fakt udzielenia licencji CC (nie powinien przenosić swoich praw ani udzielać licencji wyłącznych).
- Udziela UAM nieodpłatnej licencji niewyłącznej oraz zezwala na użycie sublicencji CC **Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach**.
- Zezwala wydawcy na korzystanie z opracowań (czyli np. na wydanie tłumaczenia jego utworu), zachowując jednocześnie prawo do zezwalania na korzystanie z opracowań przez inne podmioty.

Każdy użytkownik Internetu może:

- **dzielić się utworem** - kopiować i rozpowszechniać go na wszelkie sposoby w dowolnym celu, nawet komercyjnym, **może także tworzyć utwory zależne np. tłumaczenia, opracowania**, z zastrzeżeniem przestrzegania następujących obowiązków:
  - zostaną zachowane informacje o autorze, wydawcy, źródle oraz licencji,
  - utwór nie będzie wykorzystywany w sposób, który sugeruje aprobatę Licencjodawcy dla konkretnej formy wykorzystania lub użytkownika (o ile takie nie zostanie osobno wyraźnie wyrażone),
  - na odbiorców utworu nie zostaną nałożone prawne ani techniczne ograniczenia powyższych swobód,
  - poza wyżej wymienionymi obowiązkami, należy przestrzegać powszechnie obowiązujących przepisów, zakazujących np. zniesławiania
  - utwory zależne zostaną opublikowane **na tej samej licencji CC co utwór oryginalny**
- korzystać z utworu w ramach swobód użytkownika wynikających z przepisów prawa (np. w celach dydaktycznych przez instytucje oświatowe)

MODEL II DOSTĘP GRATIS

UZNANIE AUTORTWA-BEZ UTWORÓW ZALEŻNYCH

Autor:

- Zachowuje prawa do dalszego swobodnego rozporządzania utworem (oznaczenie w metadanych artykułu ©Adam Kowalski), **także w celach komercyjnych** – w tym do jego przerabiania. W ewentualnych późniejszych umowach dotyczących utworu powinien jedynie uwzględniać fakt udzielenia licencji CC (nie powinien przenosić swoich praw ani udzielać licencji wyłącznych).
- Udziela UAM nieodpłatnej licencji niewyłącznej oraz zezwala na użycie sublicencji CC **Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych**.
- Zezwala wydawcy na korzystanie z opracowań (czyli np. na wydanie tłumaczenia jego utworu), zachowując jednocześnie prawo do zezwalania na korzystanie z opracowań przez inne podmioty.

Każdy użytkownik Internetu może:

- dzielić się utworem - kopiować i rozpowszechniać go na wszelkie sposoby w dowolnym celu, nawet komercyjnym, **jednak tylko w oryginalnej postaci**, z zastrzeżeniem przestrzegania następujących obowiązków:
  - zostaną zachowane informacje o autorze, wydawcy, źródle oraz licencji,
  - utwór nie będzie wykorzystywany w sposób, który sugeruje aprobatę Licencjodawcy dla konkretnej formy wykorzystania lub użytkownika (o ile takie nie zostanie osobno wyraźnie wyrażone),
  - na odbiorców utworu nie zostaną nałożone prawne ani techniczne ograniczenia powyższych swobód,
  - poza wyżej wymienionymi obowiązkami, należy przestrzegać powszechnie obowiązujących przepisów, zakazujących np. zniesławiania
- korzystać z utworu w ramach swobód użytkownika wynikających z przepisów prawa (np. w celach dydaktycznych przez instytucje oświatowe)

MODEL III DOSTĘP GRATIS

UZNANIE AUTORTWA -UŻYCIE NIEKOMERCYJNE- BEZ UTWORÓW ZALEŻNYCH

Autor:

- Zachowuje prawa do dalszego swobodnego rozporządzania utworem, także w celach komercyjnych – w tym do jego przerabiania (oznaczenie w metadanych artykułu ©Adam Kowalski). W ewentualnych późniejszych umowach dotyczących utworu powinien jedynie uwzględniać fakt udzielenia licencji CC (nie powinien przenosić swoich praw ani udzielać licencji wyłącznych).
- Udziela UAM nieodpłatnej licencji niewyłącznej oraz zezwala na użycie sublicencji CC Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych.
- Zezwala wydawcy na korzystanie z opracowań (czyli np. na wydanie tłumaczenia jego utworu), zachowując jednocześnie prawo do zezwalania na korzystanie z opracowań przez inne podmioty.

Każdy użytkownik Internetu może:

- dzielić się utworem - kopiować i rozpowszechniać go na wszelkie sposoby w dowolnym **niekomercyjnym** celu, **jednak tylko w oryginalnej postaci**, z zastrzeżeniem przestrzegania następujących obowiązków:
  - zostaną zachowane informacje o autorze, wydawcy, źródle oraz licencji,
  - utwór nie będzie wykorzystywany w sposób, który sugeruje aprobatę Licencjodawcy dla konkretnej formy wykorzystania lub użytkownika (o ile takie nie zostanie osobno wyraźnie wyrażone),
  - na odbiorców utworu nie zostaną nałożone prawne ani techniczne ograniczenia powyższych swobód,
  - poza wyżej wymienionymi obowiązkami, należy przestrzegać powszechnie obowiązujących przepisów, zakazujących np. zniesławiania.
- korzystać z utworu w ramach swobód użytkownika wynikających z przepisów prawa (np. w celach dydaktycznych przez instytucje oświatowe)

Załączniki:

Zał. 1 Wzór umowy w przypadku realizacji modelu I lub II lub III poprzez podpisywanie papierowych umów.

Zał. 2 Wzór oświadczenia w przypadku realizacji modelu I lub II lub III poprzez składanie przez autorów elektronicznych oświadczeń.

Zał. 3 Zgoda na wykorzystanie cudzego utworu w publikacji w przypadku realizacji modelu I lub II lub III